

Pirkanmaan LAPE –Pippuri
Erityis- ja vaativan taso palveluiden kehittäminen (vastuuryhmän 7 kokous)

MUISTIO

Aika 22.02.2018 klo 9.00-12.00
Paikka Linna, ryhmähuone K109

Läsnä:

Ahonen Timo, Tampere
Hakala Minna, Virrat
Holtinen Timo, PSHP
Mäki Merja, Tampere
Mäntymaa Mirjami, PSHP
Määttä Sirpa, Tampere
Riihimäki Anne, Tampere
Sipiläinen Katja, Hämeenkyrö

sekä LAPE projektikoordinaattorit
Miettinen Sari
Antikainen Maria

Poissa:

Ali-Rantala Niina
Eriksson Kai
Eskola Teija
Kaltiala-Heino Riittakerttu
Kankaanpää Sanna
Kiiski Maippi
Kiviniemi Päivi
Kurikka Sari
Leander Toni
Lähdeaho Marja-Leena
Miettunen Nanna
Myllymäki Niina
Mäkinen Marika
Mäntynen Suvi
Niitty Siina
Pasanen-Aro Paula
Paulaniemi Kati
Poutanen Tuija
Rikander Salla
Sannisto Tuire
Sipponen Tarja
Tapio Anu
Tuomainen Leena
Tuukkanen-Salovesi Tessa
Vanha-Jaakkola Kristiina
Westlund Onni
Välimäki Erna

	Asia	Esittely, keskustelu, jatkotoimenpiteet
1.	Kokouksen avaus ja Ajankohtaiset asiat	Esitys -slidet liitteenä. Ajankohtaisissa asioissa lukusuosituksia julkaistuille raporteille, linkit LAPE päivien 5-6.2.2018 esitysten tallenteisiin sekä tiedoksi THL:n LAPE konferenssi 12.3.2018 ja Pirkanmaan LAPE infotilaisuus 10.4.2018 klo 12-16 Tampere-talossa. Toivomme että myös välitätte tätä tietoa omissa organisaatioissanne.
2.	Työpaja lastensuojelutyön kuormittavuudesta	Ylisosiaalineuvos Aulikki Kananoja selvittää sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiannosta, miten lastensuojelutyön kuormittavuutta voitaisiin vähentää. Tähän selvitystyöhön liittyen maakuntiin on lähetetty kysymyksiä (kts slidet), joita työstettiin pienryhmissä. Tämä kooste (<i>liitteenä</i>) välitetty Kananojalle Pirkanmaan muutosagentti Titta Pelttarin kautta.
3.	Perhekeskustoimintamallin ja erityistason yhdyspinnat	Projektikoordinaattori Maria Antikaisen alustus liitteen slideissä. Koontia käydystä keskustelusta:

Sähköiset palvelut:

- Näyttää siltä, että nuoret sitoutuvat sähköisiin palveluihin aikuisia huonommin. Chat-tyyppiset palvelut saattavat tavoittaa nuoria. Snapchat kokemukset Hämeenkyröstä: Kuvia ja fiilistelyä, ei kuitenkaan syvempiä tunteja tai käynnistyneitä keskusteluja.
- Koska ongelmat liittyvät usein kiintymyssuhteisiin ja vuorovaikutukseen, on niiden hoitamisessakin olennaista suhde.
- Voivat toimia täydentävinä, ei korvaamaan ihmisten tuottamaa.
- Ihmissuhdetyöhön tarvitaan ihmisiä töihin!
- Paljon palveluita tarvitsevat eivät hyödy sähköisistä palveluista, vaan palveluiden koordinoinnista.

Monitoimijainen arviointi:

- Arviointiprosessit ovat pitkiä, ja niihin liittyvä aikaviive tulisi osata huomioida, etteivät ongelmat turhaan eskaloitu odotusajasta johtuen.
- Prosessin alussa tulee huolellisesti arvioida ja koordinoita perheen siinä hetkessä tarvitsemaa tukea, ettei asiakas vain siirry arvioinnista toiseen ilman tarvitsemiaan asianmukaisia tukitoimia.
- Huomioitavaa, ettei keveimmistä palveluista askel kerrallaan raskaampiin ole aina järkevä etenemistapa, tällä voidaan aiheuttaa tarpeetonta aikaviivettä.
- Myös resurssikysymys. Nyt monesti tilanne, että arvioinnin jälkeen ollaan tyytyväisiä ns. aikaviiveeseen: ”ei vielä tullut sisään”.
- Asiakassegmentointi ja palveluiden koordinointi on tärkeä osa arviointia: kuka hyötyy kevyimmistä palveluista ja esim. sähköisistä omahoito-ohjelmista ja kuka tarvitsee tukea heti ns. raskaammalla arsenalilla. Koordinoitua tarvitaan myös siihen, ettei paljon palveluita tarvitsevat ”joudu” olemaan kaikissa palveluissa yhtä aikaa, ellei niitä ole hoidon kannalta välttämätöntä järjestää samanaikaisesti.
- Miten mahdollistetaan se, että asiakas saa muutakin kuin diagnoosin?
 - Mistä riittävä hoito, ettei tehdä liian vähän?
 - Entä tarpeenmukaisuus? Joskus tarjotaan hoitovaihtoehtoa 2 tai 3, kun ykköstä ei ole tarjolla. (Esim. puhe- tai toimintaterapia ei pure, jos lapsi ei kykene kontaktiin vaan on pöydän alla.)
- Miten mahdollistetaan oikea-aikainen ja –tasoinen arviointi, tuki/hoito ja konsultointi?
 - Resurssikysymykset nousevat esiin toimintamalleja suunniteltaessa. Millä resurssilla kehitetään jalkautuvia ja konsultoivia palveluita, kun resurssit menevät hoitotakuussa pysymiseen?
 - Konsultaatiopyyntöihin ja läheteisiin kootaan tieto ja esitetään kysymys. Ongelmana ”väärinkäyttö”: opittu kirjaamaan trigger-sanoja, joilla pääsee varmasti palveluihin, ohii ”oikean marssijärjestyksen”.
- Monitoimijaisuudessa tärkeää saavuttaa yhteinen työskentelypinta, yhteinen näkemys siitä, mihin tavoitellaan muutosta.
- Alkuvaiheen arvioinnissa tärkeää huomioida ja nimetä, miten prosessissa arvioidaan muutosta.

- Mitä arvioidaan ja missä laajuudessa?
- Mitkä on keskeisiä asioita?
- Miten yhdessä eteenpäin?
- Arvioinnin seurauksena tavoitteita toiminnalle
- Mistä johtuu, jos muutosta ei tapahdu?
- Tärkeää huomioida lapsen osallisuus ja oikeanlainen vastuutus.
 - Lapsen osallisuus, mukaanotto kehitystason ja kykyjen mukaan.
 - Aikuiset voivat ajatella ja suunnitella, mutta jos lasta itseään ei osallisteta ja saada sitoutumaan tavoitteisiin, ei muutosta.
 - Tämä korostuu nuorten kohdalla
 - Tässä keskustelussa hyvä avata, mitä tarkoitetaan vastuutuksella: ei ole tarkoitus säilyttää lapselle/nuorelle vastuuta asioidensa hoitamisesta.
- CAARS arviointimalli (*Jukka Mäkelän esitys LAPE-päivillä 5.2.2018*) avaa enemmän arvioinnin sisältöä myös asiakkaalle: Millä keinoilla asiat ja arki voisivat sujua paremmin.
- Missä asioiden selvittelyssä asiakas ei ole mukana?
- Miten ottaa huoli puheeksi perheen kanssa? Eikä vaan siirretä?
- Miten käydään dialogista keskustelua asiakkaan kanssa siitä, mikä olisi tarpeenmukaista?
- Työntekijöiden tulee osata kysyä ja perustella asiakkaille, miten ja miksi kukakin taho tähän asiaan voi/olisi hyvä liittyä.
- Isommissa kunnissa ja organisaatioissa näkyy pirstaleisuus ja pitkälle edennyt erikoistuminen ja lokeroituminen: Perustyön roolit kapeutuneet, ja työskentely on liiaksi sitä, että arvioidaan ja siirretään muualle. Esim palvelutarpeenarvio huonossa tapauksessa: arvioidaan 3 kk, ja siirretään lasuun tai sijoitus. Miten peräkkäisten arviointien sijaan päästäisiin perustyöhön? Entä perhetyön sisältö? Jos perheen kotona on kaaos mm. kotitöiden suhteen, auttavatko kahvipöytäkeskustelut?
- Pienissä kunnissa mahdollista onnistua paremmin, ei pirstaleisuutta ja keveissä rakenteissa saadaan palveluita nopeasti. Pienten kuntien ongelmana haavoittuvaisuus ja pienempi palveluvalikko. Miten saataisiin yhdistettyä pienien kuntien ketteryys ja isojen kuntien laajempi palveluvalikko ja erityisosaaminen?
- Esim Treen Keinu on hyvä toimintamalli. Kehitettävää: kuinka sinne pääsee, ja mistä tuki isoon problematiikkaan, kun ei 1-2 kertaa riitä.
- Monitoimijaisia tapaamisia tulee valmistella etukäteen: verkoston valmistelu siihen mitä neuvottelussa tulee tapahtumaan ja minkälaisia asioita siellä pitäisi voida päättää. Näin saadaan mm mukaan henkilöitä, joilla on päätäntävaltaa ratkaistavien asioiden suhteen.
- Huomio: Sosiaalihuoltolaissa jätetty sana ”hoito” pois, puhutaan vain tuesta. Näkyy myös valtakunnallisessa kapene –raportissa, jossa puhutaan tuesta, ei hoidosta. Kuka ja millä ammattitaidolla antaa tukea?
- Monitoimijuudessa tärkeää toisen työn tunteminen ja arvostaminen. Edistäviä tekijöitä:

- Lasten ja nuorten mielenterveystyön palveluketju
- Eri alojen yhteiset koulutukset
- Ketjulähettilätoiminta

Tiedoksi infotilaisuus: ”Ketjulähettilätoiminta sekä toiminnan kehittäminen sosiaalipalveluiden näkökulmasta” keskiviikkona 21.3. klo 9-11 Tipotien auditoriossa. (*Tiedote sähköpostin liitteissä.*)

Avainhenkilö/yhteyshenkilö/lähityöntekijä:

- Palveluiden yhdyspinoilla? Koordinointiin?
- Ns hankalien perheiden kanssa on haasteellista kuljettaa lähityöntekijää mukana.
- Pirstaleisessa palvelujärjestelmässä tarvitaan palveluiden koordinointia, että palvelut tarpeenmukaisia ja riittäviä, eikä kaikki päällekkäin.

Moniammatillinen asiantuntijaryhmä:

- Tilanteet tapahtuvat nopeasti, työryhmälle ei riitä tapaamisfrekvenssiksi 1xkk
- Tiimityön toimintamallien kehittäminen
 - Työnohjauksellisuuden huomiointi
- Monitoimijaisten rakenteiden lisäksi tulisi järjestää tuki myös kunkin organisaation sisälle.
 - Miten turvataan työntekijöiden tuki yksiköiden sisällä?
 - Mistä neuvotteluapua omassa yksikössä?
 - Työyhteisöiden keskinäinen aika tutkia ja jakaa asioita ja ilmiöitä?

Toimintamallien kehittämisestä:

- Toivotaan avointa keskustelua siitä, mitä toimintamallien kehittämisen taustalla on. Suotavaa olisi, ettei erilaisia toimintamalleja kehitetä ja oteta käyttöön minimiresurssi-ajattelulla. Diagnoosit ja lääkitykset ovat pitkäaikaisia ja niillä saattaa olla kauaskantoisia vaikutuksia. Niinpä toimintamalleissa ja –tavoissa hyvä huomioida toiminnan eettisyys ja kestävyys nimenomaan asiakkaiden ja perheiden hyvinvoinnin edistämisen suhteen.

Jatkotarpeita ja -suunnitelmaa:

- Miten linkitetään kuntien mielenterveys- ja päihdetyö LAPE:n lapsiperheiden palveluiden kehittämiseen? Koordinaattorit ottavat tästä kappa.
- Tarpeen kehittää mm vastasyntyneiden ja vauvaperheiden palveluita yhteistyössä kaikkien toimijoiden kesken. Tähän on ollut tarve jo pitkään, mutta ei ole ollut resursseja.
 - Voisiko LAPEssa kehittää ja koota vauvaperheiden palveluita?
 - 6.3 aluellinen neuvolatoiminnan kehittämispäivä, välitetään kutsu myös Treen perheneuvolaan ja Päiväperhoon.
- Tarpeen kehittää toimintamalli aggressiivisten lasten hoitamiseksi
 - Päiväkoteihin, neuvolapsykologeille, perhepalveluille ja

		<p>perheneuvolaan, pikkulapsiperheiden järjestötoimijoille.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Nykyisellään aggressiivisuuden puututaan pahimmillaan vasta yläasteella. ○ Koordinoidut ART-ryhmät ○ Tunne- ja vuorovaikutustaidot, ei vain varhaiskasvatukseen vaan myös perheille.
<p>4. Pilotit</p>		<p>Esitys –slideillä (liite) jo käynnissä olevat pilotit sekä koontia 16.8 tapaamisen suunnitelmista. Tavoitteena vielä käynnistää seuraavat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kangasalalta lähestytty Riseä Risu-toimintamallista. Koordinaattorit selvittävät pilotoinnin toteuttamismahdollisuuksia Risen ja Kangasalan kanssa. • Koordinaattorit yhteydessä Riittakerttu Kaltiala-Heinoon ja Paula Pasanen-Aroon, miten edistää ”Toimintamallia ja strukturoitua kokeilua erikoislääkärin konsultaatioista kuntien nuorten mt-tiimeille.” • Hybridi-työryhmässä kehitettyä yhteistyöneuvottelu -kaavaketta suositellaan käyttöön kaikkien paljon palveluita tarvitsevien asiakkaiden monitoimijaisissa verkostoneuvotteluissa. (<i>Liite</i>) • Mietintään: Käynnistetäänkö vielä vauvaperheiden palveluiden kehittämissyhteistyö? Tai toimintamalli aggressiivisille lapsille?
<p>5. Seuraava tapaaminen ja kevään kokousaikataulu</p>		<p>9.4. klo 13-16 Tipotien luentosali. Maahanmuuttajapalvelut, projektikoordinaattori Suvi Nieminen kehittäjäryhmineen sekä Päivi Ruppenen kollegoineen Kissanmaan perhetukikeskuksesta. <i>Kalenterikutsu lähetetty.</i></p> <p>8.5. klo 9-12 MLL Laivapuiston perhetalo, eropalvelut. Tiiliruukinkatu 1 Eropalvelut, projektikoordinaattori Marja Olli</p> <p>20.6. klo 13-16 paikka ilmoitetaan myöhemmin</p>